

РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ – СИЛИСТРА

АНАЛИЗ НА ИМУНИЗАЦИОННИЯ ОБХВАТ В СИЛИСТРЕНСКА ОБЛАСТ ПРЕЗ 2019г.

Дейности по държавния здравен контрол на имунопрофилактиката

През 2019г. инспекторите от дирекция „Надзор на заразните болести“ извършиха 258 текущи и 54 тематични проверки в амбулаториите на ОПЛ за оценка на дейността по имунопрофилактика, в съответствие с изискванията на нормативната уредба. Освен общото изпълнение на профилактичните имунизации, вписването им в книгите за имунизации, спазване на хладилната верига, правилното съхранение на ваксините, планирането и др., обект на текущите проверки беше имунизационният обхват с ваксина срещу морбили, паротит, рубеола при подлежащите през годината и на децата от 13мес. до 18 год. възраст с пропуснати имунизации и причините за отлагане от ваксинации. Бяха връчени и впоследствие проверени 51 предписания за имунизации/реимунизации на деца с нередовен имунизационен статус по отношение на морбили. Извършената планова тематична проверка обхвана данните за подлежащи деца по пациентска листа в съпоставка с отразените приеми в Книгата за имунизации и реимунизации и изразходваните количества ваксини. Проверката обхвана периода 2017-2018г.

Кампания за повишаване на имунизационния обхват срещу морбили, паротит, рубеола

Имунизационният обхват с ваксина срещу морбили, паротит, рубеола през 2018г. беше незадоволителен – 91,03% при 13 месечните и 87% при 12 годишните деца. В резултат на това инспекторите от Д НЗБ в РЗИ-Силистра започнаха проверки на ОПЛ още в началото на 2019г., които продължиха и във връзка с полученото от МЗ писмо № 16-00-20/14.02.2019г. за предприемане на противоепидемични мерки срещу морбили.

Проверки бяха извършени на всички 53 ОПЛ в област Силистра, в две направления – проверки на място в амбулаториите по книгите за профилактични имунизации и реимунизации и проверки по данни на РЗОК за деца без регистриран прием с ваксина срещу морбили, паротит, рубеола.

При ОПЛ бяха установени общо 423 деца от 13 мес. до 18 год. възраст с нередовни имунизации с MMR (258 с липсващ 1-ви прием и 165 с липсващ 2-ри прием). На личните лекари с установени пропуски бяха връчени 27 предписания за противоепидемични мерки, с приложен списък на децата с местоживеене в областта, подлежащи на имунизация/реимунизация. При следващи проверки на връчените предписанията се установи изпълнение.

През месец април 2019г. от РЗОК-Силистра изискахме данни за децата от 13 мес. до 18 г. възраст с липсващи приеми на ваксинация срещу морбили, паротит и рубеола. От общо 17 830 деца до 18 год. възраст в областта (по данни на НСИ), след прегледа на данните от РЗОК се установиха 2318 деца с липсващ 1-ви прием и 1469 деца с липсващ 2-ри прием на MMR или общо **3787 (21%)**. Тези деца поименно бяха проверени в амбулаториите на ОПЛ и се установиха следните причини за липса на отчетен прием:

- За **1693** деца до 18 год. възраст (45%) личните лекари подадоха информация, че живеят в чужбина или са трайно изселени в други области на страната;
- **969** деца (26%) се оказаха имунизирани през предходни години, но поради грешен код или други технически причини не са отчетени от програмата на РЗОК. Имаше периоди, когато кодове за отчитане на имунизациите в РЗОК се променяха, което генерираше грешки при отчетените несвоевременно извършени имунизации. Имаше периоди, в които РЗОК не заплащаха на ОПЛ за имунизации извършени със закъснение спрямо месеца, в който детето е подлежало, респ. не са обработвани амбулаторните листи носещи тази информация;

- За **389** деца (10%) липсва информация при настоящия личен лекар, защото са записани на по-късен етап, а от родителите не са поискани или не са предоставени данни за извършените имунизации в предходни години. В тази група попадат и деца, които са били в чужбина или в други области на страната, а личният лекар не е попълвал имунизационния паспорт в ЛЗОК (лична здравно-осигурителна книжка) на детето. Такъв проблем съществува и за амбулаториите на ОПЛ в областта, тъй като при промяна в избора на личен лекар пациентът не получава и не предава своето досие на новоизбрания си личен лекар, нито пък има надлежно вписани имунизации в ЛЗОК, с цел информиране за своя имунизационен статус;
- **61** деца (1,6%) са отложени по медицински противопоказания, като децата с трайни противопоказания са представени на областна комисия за отлагане от имунизации;
- За **20** деца (0,5%) е заявен отказ на родител от имунизации, по данни на ОПЛ. За част от тях отказът не е удостоверен с подпис върху амбулаторен лист;
- **266** деца (7%) трябваше да бъдат издирени и имунизирани;
- **389** деца до 18 год. възраст (10%) с пропуснати приеми вече бяха имунизирани през 1-во трим. на 2019г. след връчените предписания на ОПЛ от инспекторите на дирекция НЗБ в РЗИ-Силистра.

В обобщение, от проверките през I-во полугодие на 2019г. се установиха данни за **2429** деца от 13 мес. до 18 год. възраст (14% от общия брой 17 830), които са с нередовни имунизации. От тях 70% се оказаха в чужбина или други области, за 16% липсваше информация за извършените приеми, 11% са поканени, но не са се явили своевременно, а 3% са отложени по медицински индикации или след отказ на родители.

На лекарите, с данни за неимунизирани деца или записани без данни за извършена имунизация срещу морбили, паротит, рубеола, инспекторите от Д НЗБ в РЗИ-Силистра връчиха нови 24 предписания през II-ро трим. на 2019г. за издирване и обхващане с един прием на MMR VaxPro.

Извършените проверки по изпълнение на връчените предписания показаха, че от 698 деца с липсващ прием срещу морбили, включени в предписанията, 187 деца по данни на личния лекар се намират в чужбина или други области, 36 са болни или бременни, за 100 деца е издирена информация, че са имунизирани в предишен период от друг лекар, 3 са отписани от пациентската листа, 12 са отказали имунизация и 29 са поканени, но не са се отзовавали. Останалите 331 деца са имунизирани.

През второ полугодие дейността по имунопрофилактиката срещу морбили обхвана основно ваксинацията на подлежащите през годината деца на 13 месечна и на 12 годишна възраст.

През 2019г. един прием на ваксина срещу морбили, паротит, рубеола са получили 584 деца от „други възрасти“. Постигнат е имунизационен обхват от 95,2% при 13 месечните и 95,06% при 12 годишните. Общо за 2019г. са извършени 2143 приема на MMR-VaxPro. Така постигнатите резултати биха осигурили колективен имунитет срещу морбили, при евентуален взрив от инфекцията.

Неимунизирани в края на годината деца на 13 мес. и 12 год. възраст са 80 (23 по медицински причини, 2 поради отказ и 55 по немедицински причини – 22 не се явили, 30 отсъстващи от населеното място и 3 в контакт с ОЗБ).

Във връзка с организираната кампанията за имунизирани деца с нередовен имунизационен статус, инспектори от Д НЗБ в РЗИ-Силистра подпомогнаха личните лекари от населени места с преобладаващо ромско население в община Кайнарджа (Голеш, Средище и Давидово), където инспекторите извършиха имунизации на 31 деца от различни пациентски листи, с пропуски в имунизационния статус.

По данни на ОПЛ устен отказ от имунизации са заявили родителите на 12 деца, а в отчета за 2019г. са включени само 2 случая, за които има подписан отказ. Въпреки липса на подписан

амбулаторен лист, обективизиращ отказа, изпратихме на родителите писма с известие за доставка, за да ги информираме за задължителния характер на имунизациите, ползите за здравето на децата и необходимостта от незабавно посещение на личния лекар на детето, с цел ваксиниране срещу морбили, както и срещу всички ваксинопредотвратими инфекции. Получихме информация за 4 деца, че не живеят на адреса, 1 дете се е явило за имунизация. За останалите деца не постъпи никаква информация.

Осъществихме взаимодействие със здравния медиатор в община Силистра (назначен през II-ро трим. на 2019г., след проведен конкурс). Предоставихме му списък с деца, за които няма точна информация за местоживееене и такива, чиито родители са отказали ваксинация. Здравният медиатор потвърди, че семействата не живеят на посочените адреси, а отказалите имунизации на децата си не посетиха личните лекари.

През 2019г. в област Силистра няма съобщени болни или съмнително болни от морбили лица.

Тематична проверка за дейността на ОПЛ по имунопрофилактиката

През периода май-юли 2019г. извършихме планирана тематична проверка на АПМП-ИП на тема: „Правилно планиране, прилагане и изразходване на биопродуктите за провеждане на задължителни имунизации и реимунизации в детска възраст“. Проверката беше включена в указанието за планиране през 2019г., а с писмо на МЗ № 16-00-23/05.04.19г. получихме допълнителни указания за нейното провеждане. Проверката обхваща периода 2017-2018г., като от 2017г. до периода на проверката 5 ОПЛ бяха преустановили дейност, поради което обобщените резултати не съответстват на отчетената дейност по имунопрофилактиката през съответните години.

При проверките се установи, че ОПЛ са запознати с начина на приложение на ваксините и интервалите между отделните приеми. Някои лекари не се възползват от възможността за съвместимост на Инфанрикс хекса и Синфлорикс и ги разделят. Някои деца, поради чести инфекции не получават подлежащите приеми дори в рамките на съответната календарна година, а преминават като подлежащи в следващата календарна година. Друга причина за удължаване на интервалите между отделните ваксини и приеми е непрекъснатото движение на някои семейства извън страната и в други области. Тези деца създават изключителна трудност на личните лекари, затрудняват и инспекторите от РЗИ в техния контрол.

Спазва се изискването децата в ученическа възраст да са подлежащи в годината на навършване на съответната възраст, но крайният обхват е незадоволителен. Децата в ученическа възраст следва да се придружават от родител за информирано съгласие. По-често това се случва кампанийно през ваканциите или преди началото на учебната година.

Честата смяна на ваксиналните продукти объркват ОПЛ. Особено през 2018г. са констатирани случаи на извършени основни приеми с Инфанрикс хекса, когато им е препоръчано това да се осъществи с Пентаксим и Енжерикс и обратно.

Техниката на прилагане на ваксините се спазва. Нарушение беше установено при един ОПЛ, който след туберкулинова проба Манту беше извършил реваксинация с БЦЖ на предмишницата. От извършената проверка бяха установени нарушения в работата му, в резултат на което беше съставен и връчен акт за административно нарушение. Бяха установени лекари, които не регистрират всички подлежащи от пациентската листа в Книгата за профилактични имунизации и реимунизации. Обикновено това са деца, които са изселени в чужбина, но са част от пациентската листа на лекаря. По този повод на трима лекари са връчени предписания.

Причините за бракуване на ваксини, поради изтекъл срок на годност през 2018г. са в сравнително кратките срокове на годност при раздаването им на ОПЛ на две от ваксините – Пентаксим и Тетраксим. Допълнителни причини, които задълбочават проблема, са честите и продължителни отсъствия на част от децата и някои организационни слабости на ОПЛ, амбулаториите на които имат допълнителни адреси в други населени места, където също съхраняват ваксини.

За констатирани пропуски в дейността по имунопрофилактиката през 2017г. са връчени 15 предписания на ОПЛ, които впоследствие са изпълнени. Съставени са 3 акта за административно нарушение на родители за отказани задължителни имунизации на детето си.

През 2018г. са връчени 14 предписания по повод констатирани пропуски по отношение на имунизационните схеми в амбулатории на ОПЛ и 2 предписания за вписване на извършени имунизации в Книгата за профилактични имунизации и реимунизации. Връчени са 2 акта за административно нарушение на родители, отказали задължителни имунизации на детето си.

Анкетно проучване

През 2019г. взехме участие в проучване нагласите на гражданите към имунизациите. Организирахме попълването на 600 анкетни карти, по 200 броя за всяка възрастова група – 18-29г., 30-64г., над 65г. (по 100 жени и 100 мъже). Попълнените анкетни карти изпратихме на посочен адрес за обработка. Нямаме официална информация за резултатите от анкетата.

Промени в Наредба №15 за имунизациите в РБългария

Във връзка с обнародваните изм. и доп. в Наредба №15 за имунизациите в РБългария изготвихме информация до ОПЛ за настъпилите основни промени в наредбата и в Имунизационния календар, вкл. отпадане на някои приеми ваксини и включване на нови биопродукти.

Проблеми при изпълнение на дейностите по имунопрофилактика

Дейността по имунопрофилактиката през последните години се затруднява от редица фактори:

1. Засилените миграционни процеси, които затрудняват както планирането на необходимите биопродукти и определяне на подлежащите, така и извършването на имунизациите. За част от лицата в пациентската листа лекарите имат информация, че са трайно изселени в чужбина и се обслужват здравно в друга държава. За някои деца липсва информация при личните лекари за местоживеенето им. Всички деца до 18 год. възраст са здравно осигурени от държавния бюджет и личните лекари получават ежемесечно капитационна такса от НЗОК, но нямат задължението да установят местопребиваването им, за да ги обслужват. Тези деца се включват като подлежащи в отчетите по имунопрофилактика и изкуствено понижават имунизационния обхват. Друг проблем са временно пребиваващите в друга държава или друга област, които при търсене за имунизация отсъстват от адреса/населеното място и изостават от имунизации.
2. Недостатъчен брой на общопрактикуващи лекари в областта. От 75 АПМП, необходими за обслужване на населението на област Силистра, дейността по ПИМП на ЗОЛ се извършва от 53 ОПЛ, от които 36% са над 60 год.възраст и само 1 лекар е на възраст до 35 години. През 2019г. договори с РЗОК са прекратили трима лекари. Налице е концентрация на ОПЛ в градовете - 62% от АПМП са разположени в гр.Силистра, Тутракан и Дулово, а в община Силистра са концентрирани 55% от всички АПМП. Част от ОПЛ обслужват по пет и повече населени места, чрез допълнителни амбулаторни кабинети регистрирани към практиките им. По график посещават тези допълнителни кабинети един път в седмицата, което е недостатъчно за осъществяване на лечебна и профилактична дейност в селата, за преобладаващата част от населението.
3. Недостиг на медицински специалисти по здравни грижи, които подпомагат профилактичната дейност на ОПЛ. Част от ОПЛ (18 от 53) работят сами или подпомагани от технически сътрудници, които изпълняват технически функции, но не извършват манипулации.
4. Липса на електронно досие на пациента със здравна информация, което да улесни достъпа на новоизбрания личен лекар до информация за извършените ваксинации при предходния лекар. Медицинското досие не се предава на новоизбрания лекар, а родителите невинаги проявяват активност, за да предоставят необходимата информация.

Така следващият личен лекар записал детето не знае с кои приеми на ваксини следва да продължи. С последните изменения в Наредба № 15 е предвидено личният лекар да изисква данни от РЗОК за новозаписани пациенти, извършили смяна в избора си на ОПЛ.

- Имунопрофилактиката при учениците се затруднява, поради разлика в местоживееене и местоположение на училището, което посещава. В тези случаи личният лекар използва ваканционните дни за извършване на имунопрофилактика. Възрастните над 25 години, подлежащи на ТД също трудно се обхващат, предвид това, че част от тях живеят и работят в чужбина или други населени места извън областта, голяма част не са здравно осигурени и не посещават личния си лекар за профилактична дейност.

Планиране и своевременно осигуряване на необходимите количества биопродукти

Отчитане и проследяване движението на биопродуктите се осъществява чрез ПП „Отчитане движението на биопродуктите”, която използваме от 2008г. и се поддържа от „Информационно осигуряване“ – гр.Плевен. В края на всеки месец се засичат количествата биопродукти налични в склада на РЗИ и се сравняват с разпечатката от програмата за документална наличност. Така се осъществява ефективен контрол в края на всеки месец, а при нужда такъв е възможен да се извърши във всеки един момент.

Количествата получена и изразходвана ваксина, както и остатъка в края на отчетния период се проследява индивидуално за всеки ОПЛ, като тази информация е част от досието му по имунопрофилактика.

В края на месец август 2018г. изготвихме план за подлежащите лица на профилактични имунизации и реимунизации през 2019г. и необходимите за това количества биопродукти. През м.април 2019г., по писмо на МЗ, беше извършена актуализация на количествата за трето и четвърто тримесечие, според наличните количества в края на второ тримесечие.

Биопродукти се раздават при посещение на ОПЛ през целия месец, като това е ангажимент на дежурния инспектор. Поради намаляване на количествата Инфанрикс хекса, Синфлорикс и Инфанрикс IPV НІВ в склада на РЗИ в края на 2019г. се наложи да направим преразпределение на количества от тези ваксини между ОПЛ и не допуснахме прекратяване на имунизациите, поради липса на ваксина.

Осигуряване на хладилно съхранение и транспорт на биопродуктите

Във всички лекарски практики за първична медицинска помощ са създадени условия за хладилно съхранение и транспорт на биопродуктите. ОПЛ получават ваксини от РЗИ само при наличие на хладилна чанта, за да спазят изискването за хладилната верига.

Всички хладилници в амбулаториите са снабдени с термометри и се води ежедневен контрол на температурата им, която се регистрира в обособени дневници, обект на проверка при всяко посещение на инспекторите.

Биопродуктите в склада на РЗИ се съхраняват в плюсова хладилна камера, разположена в сутерена на сградата с вместимост 10 м³. През 2018г. беше извършен основен ремонт на помещението, допълни се втори хладилен агрегат, с цел осигуряване на непрекъснат режим на работа на хладилната камера при евентуална повреда. Вторият агрегат се включва автоматично. Хладилната камера е свързана към вътрешната интернет мрежа за наблюдение режима на работа, а чрез мобилно приложение се извършва дистанционно проследяване в извънработно време, в почивни и празнични дни от отговорните за това служители. За целта е разписана заповед на директора на РЗИ-Силистра, изготвена е работна инструкция за движение на биопродуктите и контрол на температурния режим за съхранение на биопродуктите. В края на 2019г. беше закупен и дизелов агрегат с автоматичен превключвател за автономно ел.захранване на хладилната камера, за гарантирано спазване на температурния режим в хладилната камера.

РЗИ-Силистра разполага с още 4 хладилни витрини и 2 големи хладилника разположени в склада за ваксини. При необходимост може да се използва и капацитетът на още 2 хладилника, намиращи се в работни кабинети в дирекция НЗБ.

През работните дни отчитането на температурния режим на хладилните съоръжения се осъществява от дежурния инспектор в ДНЗБ, най-малко 3 пъти дневно (сутрин при започване на работното време, на обед и преди завършване на работния ден). Отчетените стойности се вписват в работен журнал за всяко хладилно съоръжение поотделно. Изготвен е план за действие при авария на хладилната техника.

През периода не са възниквали аварии на хладилната техника и не е допускан брак на ваксини, поради неправилно съхранение.

РЗИ-Силистра не разполага със специализиран хладилен транспорт за пренос на ваксини. Транспортирането на ваксини от склада на МЗ се осъществява с леки автомобили, собственост на инспекцията. Биопродуктите се транспортират в хладилни контейнери и чанти, обезпечени с охладители.

Дейност на областната комисия за отлагане на имунизации по медицински противопоказания

През 2019г. е актуализирана заповедта на директора на РЗИ-Силистра, с която е определен нов състав на областната комисия за отлагане на имунизации по медицински противопоказания, във връзка с напуснали лекари от МБАЛ-Силистра. Председател на комисията е предсавителят на РЗИ, членовете са началника на Детско отделение към МБАЛ-Силистра със специалност по педиатрия и детска неврология и Началника на Инфекциозно отделение със специалност инфекциозни болести и педиатрия. Родителите на деца, предложени за освобождаване от имунизации за срок по-дълъг от 3 месеца подават заявления по образец в РЗИ-Силистра и копия от медицинската документация по случай. Председателят изготвя протокол с решението на комисията, екземпляр от който се предоставя на родителя и личния лекар на детето.

През 2019г. комисията е провела 8 заседания, на които са разгледани 26 деца с различни хронични заболявания. При 15 от тях е дадено становище за липса на противопоказания и препоръка да се извършват необходимите имунизации и реимунизации. Останалите 11 деца са освободени за различен период от време, както следва:

1. Дете на 1г.2 мес. с Атопичен дерматит е отложено от подлежащата имунизация с шесткомпонентна ваксина и Пневмококова ваксина за 1 год., до приключване на лечението.
2. Дете на 6 год. с Епилепсия е отложено от имунизация с Тетраксим за 1 год.
3. Дете на 3 год. с Епилепсия е отложено от 4-ти прием на Пентаксим до приключване на лечението с Депакин.
4. Дете на 12г. с ДЦП се отлага от ваксина срещу морбили, паротит, рубеола за 1 год.
5. Дете на 6 мес. с Атопичен дерматит се освобождава от Шесткомпонентна ваксина и Пневмококова ваксина до приключване на лечението с кортикостероиди.
6. Дете на 14г. с болест на Крон се отлага от реимунизация срещу морбили, паротит, рубеола до приключване на лечението с имуносупресори.
7. Дете на 6 год. с Ревматоиден артрит се освобождава от Тетраксим до приключване на лечението с кортикостероиди.
8. Дете на 9 мес. с Епилепсия се освобождава от имунизация с Инфанрикс хекса 2-ри прием и Синфлорикс 3-ти прием за период от 6 месеца.
9. Дете на 2г. 1м. с Таласемия се освобождава от реимунизация с Петкомпонентна ваксина до уточняване на състоянието.
10. Дете на 1,8 год. с Епилепсия е освободено от реимунизация с Петкомпонентна ваксина за срок от 1 година.
11. Дете на 5 год. с Епилепсия е освободено от ваксина срещу морбили, паротит, рубеола за срок от 6 месеца.

Сероепидемиологичен надзор над ваксинопредотвратимите заразни болести

През периода в област Силистра е съобщен един случай на дете на 5 год. възраст със съмнение за Епидемичен паротит. Детето беше хоспитализирано в ИО на МБАЛ-Силистра.

От епидемиологичното проучване се установи, че надетето е извършена основна имунизация срещу морбили, паротит, рубеола, както на братчето му на 7 год. възраст и на всички контактни в детското заведение, което посещава (ДГ-с. Средище, общ.Кайнарджа). Серологичното изследване в референтната лаборатория на НЦЗПБ показва отрицателен резултат и диагнозата беше отхвърлена. Случаят е въведен в интернет базираната информационна система, с отхвърлена диагноза.

Дейност на Имунизационния кабинет в РЗИ

През периода в ИК на РЗИ-Силистра са извършени следните ваксинации:

- 1 прием на шесткомпонентна ваксина на дете на 2 мес.възраст;
- 5 приема на ТД на подлежащи на 35 и 55г. без личен лекар;
- Тетраксим на 6 год. дете;
- MMR-VaxPro на лице, пътуващо в чужбина;
- 100 дози противогрипна ваксина на граждани и медицински специалисти.

Мониторинг на имунизациите

1. Задължителни ваксини по имунизационния календар

Новородени:

Издирване на деца без личен лекар - от родилните отделения на трите МБАЛ в областта постъпва информация за новородените. Въз основа на нея се формира регистър на новородените за съответната календарна година по месеци с данни за извършените имунизации след раждане. Неимунизирани се проследяват за избор на личен лекар, с цел последващо извършване на пропуснатите приеми след отпадане на противопоказанията.

Периодично ОПЛ подават информация за новозаписани новородени, а от РЗОК-Силистра на тримесечие официално изискваме данни за избора на личен лекар за новородените, според пациентските листи на всички ОПЛ. За децата без ЕГН търсим съдействие на общинските служби ГРАО. При съпоставката на данните по трите регистъра се получава извадка на новородени, за които не е осъществен избор на личен лекар. В тези случаи съдействаме на родителите за извършване на успешен избор на личен лекар или отправяме покана за имунизации в ИК на РЗИ-Силистра.

Така при справката за родените в областта през деветмесечието на 2019г., след обработка на информацията се установиха 25 новородени без данни за избран личен лекар. От последващата справка чрез отделите по гражданско състояние към общините, по местоживееене на майката, уточняваме ЕГН на детето, по ЕГН извършваме справка на сайта на НЗОК за избор на личен лекар. Така установихме, че за 13 от децата е направен избор на личен лекар в други области на страната (Русенска, Разградска, Пазарджишка, Бургаска, Търговищка и Варненска), 1 дете е починало, за 10 деца е извършен избор на личен лекар в област Силистра, а за 1 дете без данни за избран личен лекар беше изпратено уведомително писмо от РЗИ-Силистра до родителите, с информация, че детето е здравно осигурено и с препоръка незабавно да осъществят правото си на избор, поради необходимостта от профилактични дейности (прегледи и имунизации).

Обхватът с БЦЖ при новородените през 2019г. е 96,7%. За 32 новородени липсват данни за извършена имунизация с БЦЖ в РО и при личния лекар, от тях 16 са недоносени или с вродени аномалии, 15 са изписани от РО с временни противопоказания и личните лекари не са извършили подлежащите имунизации, а родителите на едно дете са отказали имунизация.

Обхватът на новородените с Енжерикс е 98%. Липса на имунизация срещу хепатит Б е отчетена при 13 новородени с недоносеност и вродени аномалии, 4 не са имунизирани в РО и от личните лекари и 1 дете е без имунизации, поради отказ. С 2-ри прием на Енжерикс са обхванати 31 деца, чиято схема е започнала през 2018г., а 213 деца са имунизирани с 3-ти прием.

БЦЖ ваксина при учениците

Обхватът с **БЦЖ** на учениците на 7 и 11 годишна възраст е съответно 99,6% и 100%. Туберкулинова проба на Манту е извършена на 92% от подлежащите ученици на 7 год. възраст и на 93% от 11 годишните. Отн. дял на учениците с отрицателна реакция на Манту е 57% при 7 годишните и 47% при 11 годишните. Прави впечатление високия брой отрицателни резултати на проба Манту. През предходните години при 7 год.ученици отн. дял на отрицателните проби, изискващи БЦЖ реваксинация, са в диапазона 40-49%, а при 11 годишните през последните 5 години той е бил средно 29 -33%.

Ваксинация с Инфанрикс хекса: 98% обхват с 1-ви прием, 97% - с 2-ри прием и 93% с 3-ти прием. През 1-во трим. на 2019г. 33 деца са обхванати с Пентаксим 1-ви прием в нарушение на препоръките, подлежащите деца родени след 01.10.2019г. да се имунизират с Инфанрикс хекса. През 1-во тр. 2019г. на деца започнати по схема в края на 2018г. бяха извършени втори и трети приеми на Пентаксим.

Реимунизацията с петкомпонентна ваксина Infanrix -IPV- HiB е извършена на 91% от подлежащите за отчетния период деца.

Ваксинация със Синфлорикс - с 1-ви прием са обхванати 96% от подлежащите за отчетния период, а с III-ти прием имунизацията е завършена при 92% от подлежащите.

Реимунизация със Синфлорикс – отчетен е обхват 93%. Прави впечатление намаляващият брой подлежащи за 3-ти и 4-ти прием на ваксината, като продължителното отлагане понякога води до преминаване към съкратена схема или по-късното прилагане на ваксиналните приеми, което води до загуба на ефекта за защита от инвазивни форми на пневмококовата инфекция в първите 6 месеца след раждането и това продължава да е акцент в контролно-методичната работа с ОПЛ.

Морбили, паротит, рубеола

Обхватът с имунизация на 13-месечна възраст е 95%, като 9 деца не са имунизирани поради здравословни причини, а 24 - по немедицински, родителите на едно дете са отказали имунизация.

При подлежащите ученици на 12 год. възраст също е постигнат обхват от 95%. Предвид усложнената епидемична обстановка в страната, инспекторите от дирекция НЗБ издириха неимунизирани деца до 18г. възраст, връчиха предписания на ОПЛ за незабавни действия и така за отчетния период са обхванати 584 деца/ученици на други възрасти.

Реимунизацията с Тетраксим през 2019г. е извършена на 94% от планираните деца на 6 год. възраст.

Тетанус и дифтерия

Обхватът с реимунизации срещу тетанус и дифтерия е незадоволителен. При 12 годишните ученици е отчетен обхват от 90%, а при 17 годишните - 85%. При възрастното население (от 25 до 85+ годишна възраст) обхватът е от 29% до 52% в различните възрасти. По-голяма част от подлежащите възрастни хора не са реимунизирани поради липса на добра организация от страна на ОПЛ (обикновено се разчита на съобщение пред амбулаторията, липсва персонална покана), около 20% от населението не са здравно осигурени, в активната трудова възраст са характерни по-интензивни миграционни процеси в и извън страната и др. Като опит да подобрим обхвата с ТД, предвид здравно осигурителния статус на лицата, разпространихме съобщение до всички АПМП в областта, че здравно-неосигурените лица могат да посетят ИК на РЗИ-Силистра за безплатна реимунизация. Само 5 лица без личен лекар са потърсили услугите на Имунизационния кабинет към РЗИ.

От отчетите за профилактичните имунизации през 2019г., получени от ОПЛ и МБАЛ са постигнати следните обобщени данни за обхват:

- **ППД** – при 7 годишните е 92% от подлежащите (при обхват през 2018г. от 86%), а при 11 годишните е 93% от подлежащите (при обхват през 2018г. от 86%). На 163 деца не е извършена туберкулинова проба на Манту по следните причини: 81% не са се явили след покана и 19% отсъстват временно от населеното място. По медицински причини не са

обхванати общо 13 деца. От подлежащите са изключени 44 деца на 7 години и 39 деца на 11 години, за които ОПЛ имат данни, че са изселени трайно в чужбина.

- **БЦЖ** - обхванати са 97% от новородените и близо 100% от показалите хипо и анергична реакция от проба на Манту при 7 и 11 годишните. Шестнадесет новородени не са обхванати по медицински причини (недоносеност и вродени малформации) родителите на едно дете са отказали имунизация, а 15 са изписани от АГО без имунизация, поради временни медицински причини, но не са имунизирани и от личния лекар.
- **ДТКaХенПуХИБ** - обхватът с Инфанрикс хекса е 98% от подлежащите на 1-ви прием, 97% от подлежащите на 2-ри прием и 93% от подлежащите на 3-ти прием. Поради немедицински причини не са извършени 30 приема, от тях 69% поради неявяване и 31 % поради временно отсъствие от населеното място. С медицински противопоказания са 46 деца. От подлежащите са изключени 9 деца, за които личните лекари имат информация, че са трайно изселени в чужбина.
- **ДТКaПуХИБ** - обхватът с реимунизация е 91%, срещу 85% през 2018г. През първо полугодие са завършени основните приеми на деца, започнати по схемата с Пентаксим и Енжерикс през 2018г. Поради медицински противопоказания не са имунизирани 15 деца. По немедицински причини не са обхванати 53 деца, основно поради неявяване. Като подлежащи са изключени 17 деца, за които личните лекари имат информация, че са трайно изселени в чужбина.
- **Пневмококова ваксина** – обхватът е 95% за 1-ви прием, 93% за 2-ри прием и 91% за 3-ти прием, ас 4-ти прием - 92% от подлежащите. Част от децата са преминали на съкратената схема, поради късно започнати имунизации и напреднала възраст. Като основна причини за необхват лекарите са посочили неявяване при покана (82% от неимунизираните). Девет деца, за които има данни, че се намират в чужбина са изключени от подлежащите.
- **ДТКaПу** – реимунизация са получили 94% от подлежащите на 6-годишна възраст през 2019г., срещу 89% през 2018г. Неимунизираните по немедицински причини 28 деца не са се явили. Останалите 31 деца не са реимунизирани поради заболяване. От подлежащите отпадат 49 деца, за които има данни, че живеят в чужбина.
- **Хепатит-В ваксина** – в РО от областта са имунизирани 97% от новородените, II-ри прием на ваксината са получили 31 деца, а с трети прием са обхванати 213 деца. Причините включват немедицински индикации при 8 деца и 14 отложени по медицински противопоказания, родителите на едно дете са отказали имунизация в Родилно отделение.
- **Триваксина (MMR)** – обхватът при децата на 13-месечна възраст е 95%, срещу 91% през 2018г., а при 12 годишните е също 95%, срещу 87% през 2018г. Поради немедицински причини не са имунизирани 24 деца на 13 мес. възраст и 31 деца на 12 год. възраст. От тях 40% не се явили, 53% отсъстват временно от населеното място, 5% са били в контакт със заразно болни. По медицински индикации не са обхванати 23 деца в двете възрасти. Родителите на две деца са отказали имунизации. От подлежащите са отпаднали 15 деца на 13 мес. възраст и 59 деца на 12 год. възраст, за които има данни, че са трайно изселени в чужбина.
- **ТД** – обхватът при 12 годишните е 85%, а при 17 годишните е 82% от подлежащите. Незадоволителен остава обхвата при подлежащото население от 25 до 85+ години. Основните причини са от немедицински характер. Най-висок е относителният дял на неявилите се - 41%, следвани от подлежащите в миграция – 18%, отсъстващите от населеното място - 15%, неосигурени – 14%.

При планирани през отчетния период общо 24118 приема с различни ваксини изпълнението е 76% (18455 приема), а 263 (1%) не са извършени по причини от медицински характер, 5 (0,02%) поради отказ и по немедицински причини 5395 (22%).

Преобладаващите причини от немедицински характер са: „неявили се“ при 44%, „миграция или «отсъствие от нас. място” - 31%, „здравно неосигурени” - 13%, липса на организация“ - 11%, , другите причини по-слабо застъпени.

Най-голям е броят на неизвършените приеми по немедицински причини сред подлежащите на реимунизация с ТД – 4947 (92%), следват необхванатите с ваксинация срещу туберкулоза – 163 (3%), отложени от Синфлорикс 111 (2%), необхванати с ваксина срещу морбили, паротит, рубеола 55 (1%), отложените приеми с Пентаксим 53 (0,9%), необхванати с шесткомпонентна ваксина – 30 (0,5%), необхванати с Тетраксим – 28 (0,5%), неизвършени приеми с Енжерикс 8 (0,1%).

Необхванатите поради медицински причини са 263 (1%). От тях поради трайни противопоказания не са имунизирани 11 деца, подлежащи на 15 приема. Те са представени и освободени с решение на областната комисия за отлагане на имунизации поради трайни медицински причини.

Отказали имунизации са родителите на три деца, подлежащи на 5 приема. Едното дете е новородено в края на 2019г. и все още няма информация за избор на личен лекар. Съобщено е от РО-Тутракан, че майката отказва имунизации БЦЖ и Енжерикс. След уточняване на личния лекар с родителите ще работим индивидуално. Другото дете е на 12 год. възраст и подлежи на реимунизации с ваксини срещу морбили, паротит, рубеола и тетанус и дифтерия. На 11 год. възраст след допуснатата медицинска грешка от предходния личен лекар (извършена реимунизация с БЦЖ, след проба Манту на предмишницата) и настъпила локална нежелана реакция родителите отказват имунизации. На лекаря, допуснал нарушението е съставен акт за административно нарушение. Третото дете е подлежащо на ваксина срещу морбили, паротит, рубеола 1-ви прием, родителят е заявил отказ, като се е подписал на амбулаторен лист. На майката е съставен акт за административно нарушение по чл. 209, ал.3 от Закона за здравето.

2. Целеви имунизации и реимунизации:

- *Постекспозиционна профилактика срещу бяс* е извършена на 88 лица, четирима ветеринарни лекари са имунизирани профилактично. Към момента всички пациенти от областта се обслужват в един противобесен кабинет, намиращ се в ИО на МБАЛ-Силистра.

През периода са използвани 251 дози Верораб. Най-голям е относителният дял на имунизирани с 3 дози (27%). С 2 дози са обхванати 4% от ухапаните, а с 1 доза и 4 дози (по 2%), с 5 дози - 0,4%. На първия ден след ухапването са имунизирани 73% от ухапаните, на втория ден 21%.

- *Профилактична имунизация срещу коремн тиф* е извършена на 89 домакущи и персонал от Дом за възрастни с психични разстройства с. Правда, Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с психични разстройства гр. Дулово и Защитено жилище за пълнолетни лица с психични разстройства гр. Дулово. За 7 лица, постъпили в социалните заведения след предходната ваксинация приемът се явява основна имунизация, а за 82 лица е реимунизация.

3. Препоръчителни имунизации и реимунизации:

- *Тетанус при нараняване* - приложени за полугодиято са общо 1608 дози ТТ във всички лечебни заведения в областта (МБАЛ, ЦСМП, ОПЛ);
- *Срещу ротавирусен гастроентерит* – голяма част от лекарите, които имат новородени в пациентските листи, работят по Националната програма за контрол и лечение на Ротавирусните гастроентерити. През 2019г. 559 деца са получили 1-ви прием и 497 деца 2-ри прием на ваксината. При около 700 новородени за 2019г. за област Силистра, в програмата са включени 80% от тях.
- *Срещу човешки папиломен вирус* – от 590 момичета навършващи 12 год. възраст през 2019г. в програмата са включени 141 (24%) и 17 момичета на 13 годишна възраст. На 112 момичета на 12г. и 6 момичета на 13 г. е извършен 2-ри прием. От старта на програмата през 2012 г. до сега от общо 4219 подлежащи момичета, 1339 (32%) са се включили в програмата с извършен 1-ви прием, а със завършен прием са 1016 от тях (24%).

- *Срещу грип* – през 2019г. в област Силистра са извършени 1122 имунизации срещу грипен вирус при 262 за 2018г. От тях 100 имунизации са извършени от РЗИ-Силистра на граждани и медицински персонал и 1022 от ОПЛ по Националната програма за подобряване на ваксинапрофилактиката на сезонния грип. Личните лекари не са отчетели извършени приеми на възрастови групи извън програмата.

Отчет за получените и изразходвани биопродукти

По прил. № 12 (по чл. 27 ал 1 т. 15 з) от Наредба № 15 са показани количествата ваксини в началото на 2019г., планираните и получени количества през периода, раздадените на ЛЗ количества, отчетените изразходвани от тях през отчетния период и остатъка в склада на РЗИ към 31.12.2019г. Посочените остатъчни количества ваксини в края на 2019г. включват и получените количества, разпределени за 1-во трим. на 2020г.

Разходът на биопродукти при многодозовите опаковки на БЦЖ остава голям. Например за имунизирването на 974 новородени през годината в родилните отделения на трите МБАЛ в областта са изразходвани 284 ампули БЦЖ – средно по 3,4 дози от ампула.

При ОПЛ за реимунизациите на 984 деца в различните възрасти са употребени 217 ампули БЦЖ – средно по 4,5 дози от ампула.

През месец февруари 2019г. получихме ППД Туберкулин в 10-дозови флакони, които могат да се използват в продължение на 4 седмици при спазване на определени условия. На сайта на РЗИ-Силистра публикувахме „Кратка характеристика на продукта“ и изготвихме писмо до ОПЛ за условията на съхранение на продукта и правилата за използването му. Това не се отрази съществено на използваемостта на ППД през 1-во полугодие, защото в склада на РЗИ-Силистра имаше количества ППД ампули със срок на годност до февруари 2019г. и септември 2019г., които трябваше да бъдат оползотворени приоритетно. Ампули с такъв срок на годност имаше и при ОПЛ. Получените флакони със срок на годност до февруари 2020г. започнахме да използваме основно през месец май 2019г. Това съответно подобри използваемостта и през 2-ро полугодие на 2019г. тя е била 6 дози от флакон. Средната използваемост за годината остава 4,8 дози.

През 2019г. от склада на РЗИ са бракувани 10 дози БЦЖ, поради счупване на ампула и 10 дози Верораб с годност 31.07.2019г., поради изтекъл срок на годност.

В началото на 2019г. в склада на РЗИ е имало налични 13 483 спринцовки от 1сс и 17 716 от 2сс. През периода са получени 6 200 броя спринцовки от 1сс и 5 200 от 2сс, а за нуждите на ОПЛ и МБАЛ са раздадени 15 048 спринцовки (9170 от 1сс и 5878 от 2сс). В края на периода в склада на РЗИ са налични 10 513 спринцовки от 1сс и 17 038 спринцовки от 2сс.

Изготвил:

Д-р Боряна Кочева

Главен инспектор Д.,НЗБ“